

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version:

Kalenius, R. (2023). Projektet Framtidens Energiexpert (FrEE). *VVS : värme- och sanitetsteknikern* (1), 20–21.

Paneldiskussionen på Energimässan i Tammerfors. Från väster: Tapio Tuomi, Antti Tohka, Mats Lindholm och Ville Reinikainen.

Projektet Framtidens Energiexpert (FrEE)

FrEE-projektets syfte (9/2021–8/2023) är att försöka eliminera den brist på experter inom Nyland som man väntar sig inom energi- och byggnadsteknikbranscherna i och med energiomändringen. Förändringen kommer att ändra energiproduktionens struktur från central till decentraliserad och minska bruket av fossilt bränsle.

Text: Regina Kalenius, Yrkeshögskolan Novia

Projektet vill tillföra ny kompetens på ett resurseffektivt sätt, särskilt till personal och företag i små och medelstora företag. Projektet huvudgenomförare är Yrkeshögskolan Metropolia, tillsammans med Yrkeshögskolan Novia, Yrkesinstitutet Stadin ammatti- ja aikuisopisto och Finlands Närenergiförbund rf. Projektet är finansierat av ESF.

Projektet svarar med snabba åtgärder på de upptäckta förändringarna i näringslivets kompetensbehov och på höjningen av kompetensnivå. I projektet utvecklas andra och tredje stadiets utbildningsinstitutioner och andra aktörer i samarbete enligt principen om kontinuerligt lärande. Genom att utveckla smidiga och behovsorienterade kompetensmoduler svarar projektet på den kommande, och

betydande, bristen på arbetskraft och kompetens.

Genom kompetensmodulerna kan alla med lämplig arbets- eller utbildningsbakgrund uppdatera sin tidigare utbildning och arbetserfarenhet för att uppfylla arbetslivets nya behov. På så sätt främjar projektet även sysselsättningsmöjligheterna i branschen.

I läromiljön kommer företagare och företag tillsammans med sin personal att kunna utnyttja de elektroniska kunskapsmoduler som produceras inom ramen för projektet. Modulerna kommer vara delvis elektroniska och delvis knutna till den fysiska inlärningsmiljön. Under projektets gång kommer Energy Hub Living Lab kopplas ihop med nätet av redan existerande, nationella och internationella, hubbar.

Kompetensmodulerna består av följande temaområden: Affärsverksamhets- och systemplanering, Systeminstallation och ibruktagande, samt Systemdrift och -underhåll.

Information om FrEE har presenterats på flera ställen. Mest information finns att hitta på Närenergiförbundets (Lähienergia-liitto) hemsida www.lahienergia.org. Projektet presenterades på Energimässan i Tammerfors (25–27.10.2022) där man kunde delta i testning av redan färdigt studiematerial och vara med i en lekfull tävling, ”Energivetarens-frågesport”. Man kunde även ta del av en diskussionspanelen ”Kompletteringsutbildning ger framtidens energiexperter” med sakkunniga från projektet som ventilerade problemet med expertbrist. **Tapio Tuomi** från Lähienergia-liitto var konferen-

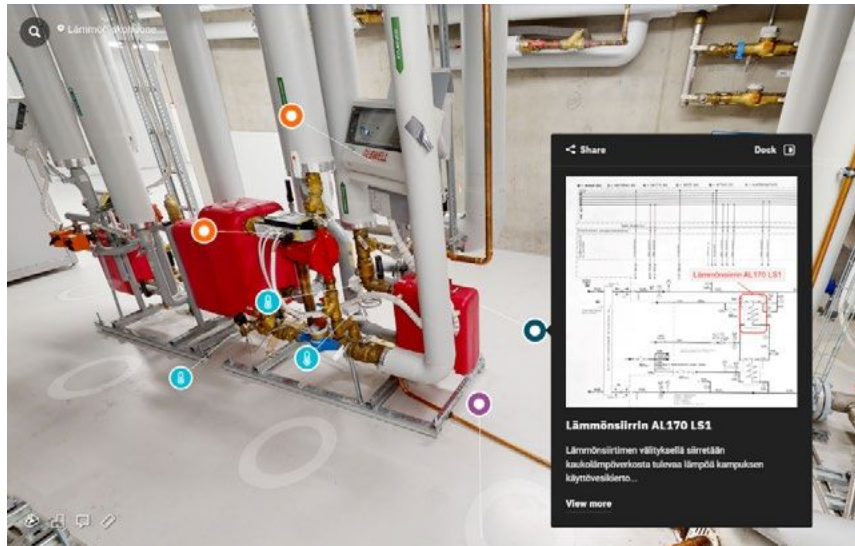
cier och i panelen satt **Antti Tohka** (Metropolia AMK), **Mats Lindholm** (Yrkeshögskolan Novia) och **Ville Reinikainen** (Granlund). Man diskuterade bland annat om vad som krävs för att få små företag och enskilda företagare att satsa tid på att utveckla sitt kunnande samt om fortbildning och kompletteringsutbildning är de rätta metoderna för den smidighet som är nyckeln till framgång när energiomvändningen framskrider snabbt.

Bland annat följande diskuterades i panelen:

Tapio Tuomi frågade: Behovet av närenergi, till exempel egna solpaneler, har ökat markant när priset på energin stiger och man dagligen pratar energikris. Dock har brist på både tid och kunnande, både på planerings- och monteringsfronten, gjort att efterfrågan överstigit utbudet och man har ibland fått vänta länge på sin lösning. Är idén med projektet att satsa på fortbildning och omskolning eller är det viktigare att satsa på utbildning som leder till examen?

Antti Tohka: Examensinriktad utbildning är något som oftast räcker länge, rentav flera år och den behövs absolut som grund för kunnandet. Där bör man blicka in i framtiden och justera läroplanerna åt rätt håll. Just nu är det kanske ändå mera akut att få till stånd sådan fortbildning som hjälper dem som redan är i branschen att förkovra sig. Vi behöver även omskolning för personer som kanske ännu inte är i energibranschen men annars har kunskap om till exempel byggande och fastigheter så att man även kan tillämpa tidigare kunnande som gagnar helheten.

Mats Lindholm: Det här är ingen antingen/eller-fråga utan både och. Examensutbildning där man har tillräckligt brett kunnande är en viktig grund för företagen. Redan nu borde man få ett bredare energitänk och energiförståelse inom alla examina, till exempel genom att i en byggarutbildning

En liten del av det interaktiva material som görs över funktionen i ett värmefördelningsrum. Uppgörs med hjälp av en Matterport Pro2 -kamera i Metropolias värmefördelningsrum som även fungerar som utbildningsutrymme.

inkludera större delar av både VVS och El och vice versa, så att alla har en starkare insyn i vad energieffektiv planering är som helhet. Vad gäller utbildning på examensnivå så inverkar ju lagstiftningen ganska skarpt på innehållet vilket i sig betyder att man inte kan ge utbildning bara genom kortare kurser.

Ville Reinikainen: Energiomvändningen för med sig behov av kunnande som grundar sig på större helheter. Hur fungerar fastighetens olika helheter ihop så att det blir den mest optimala lösningen med tanke på energieffektivitet? Detta kunnande behövs hos alla, både planerare, montörer och försäljare av anläggningar och produkter. Även användaren behöver energieffektivitetskunnande så att dom vet vad dom borde skaffa och hur det sköts.

Följande fråga handlade om huruvida man behöver få någon typ av behörighet från de kortare modulbaserade kurserna. Här var alla överens om att något "papper" som bevis på kunnande måste man få. Vad det sedan i praktiken ska vara är en lite svårare fråga att besvara. Ska det vara ett certifikat, studiepoäng eller något annat, är något man ännu måste fundera på, men man måste kunna bevisa vil-

ket kunnande man anammat både gentemot arbetsgivare och som företag gentemot kunden: ett bevis på den expertis man har.

Panelen var också helt ense om att tilläggsutbildningen inte skulle få kosta, eller åtminstone inte mycket. Det är redan en stor kostnad för ett litet företag, eller enskild affärsidkare, att frigöra någon för en dag för att gå på utbildning. Desto kortare olika utbildningspaket man lyckas få ihop i projektet, desto bättre. En vision är att modulerna/kurserna kunde vara så korta att man till och med på kaffepauserna med hjälp av telefonen kunde studera in sig i något nytt och senare avlägga ett prov på distans som ger de där tilläggs-poängen. Men visst måste det finnas mera omfattande utbildningspaket också där man kan variera mellan studier på distans och närstudier, till exempel med praktisk inriktning. Därtill måste innehållet i "paketen" vara erkänt så att alla vet vilket kunnande de olika delarna står för och vad den tilläggsbehörighet man fått betyder.

I följande nummer av VVS-tidningen presenterar vi FrEE-projektets RoadMap och vad man kom till i den undersökning som gjordes i början av projektet. ♦